

сувачів. Через брак паперу, який був дорогим, тексти залишали у такому вигляді, як їх переписали, недарма написання, які не можна пояснити, називають історичними, або традиційними. Такі орфограми, безумовно, потребують уніфікації. Щодо студентів, то вивчити традиційні написання можна лише одним шляхом — постійним тренуванням, так само, як дітей навчають малювати, скажімо, будинок, який має відповідні частини. Отже, запам'ятати треба графічний образ слова, який при потребі і відтворювати.

III. Правила-варіації на тему, які не підлягають логічному аналізу, а тому й запам'ятовуванню. Як висновок — виникає орфографічний колапс, оскільки знання тексту такого правила призводить до того, що людина перестає орієнтуватися у написанні конкретної групи слів. Прикладом може бути правопис закінчень -а / -я, -у/-ю іменників чоловічого роду однини II відміни у родовому відмінку або правопис складних слів. Такі правила потребують уточнення, більш простого викладу, щоб не тільки фахівець, а й звичайний студент мав можливість користуватися ними. Наприклад, правило вживання коми перед сполучником як можна сформулювати без чотирьох приміток, як це подано у «Правописі». Достатньо простої схеми:

I. *Шевченко як поет.* = *Шевченко — поет.*

*Мед як ліки.* = *Мед — ліки.*

Якщо замість сполучника як можна поставити тире, кома перед сполучником не ставиться.

II. *Дівчина, як рожда.* = *Дівчина не рожда.*

*Сльози, як перли.* = *Сльози не перли.*

Якщо замість сполучника як можна поставити частку не, кома перед сполучником ставиться.

III. У сталих зворотах кома перед сполучником як традиційно не ставиться:

*Холодний як лід, гарячий як вогонь, хитрий як лис тощо.*

Таким чином, не кожне правило зорієнтує студентів у нормативному написанні слів. Цього їх навчають, скоріше, кращі зразки української поезії й прози, а також сумлінна праця, тренування, бо грамотність — ознака не постійна, вона потребує великої роботи.

**Д. М. Колотило**, д-р техн. наук, професор  
кафедри менеджменту

**СИСТЕМА КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ  
МАЄ СТИМУЛОВАТИ КОЖНОГО СТУДЕНТА**

## ДО ЗРОСТУ ЙОГО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

**Суть проблеми.** Рівень знань сучасних абітурієнтів занадто різниться. Отже, їх потенційні можливості засвоєння змісту навчальних програм неоднакові. Водночас, навчальна система має створити умови максимальної реалізації їх можливостей у освітній навчальній дисципліні.

Виходячи з цього система навчання і оцінки засвоєння програмного матеріалу студентами повинна бути адаптована до їх різного «стартового» рівня знань і сприяти поступовому їх зростанню. Не можна вважати задовільною систему навчання і оцінки знань розраховану одночасно на студента середнього рівня знань і більш високого інтелектуального потенціалу.

На жаль, існуюча в університеті система оцінки підсумкових знань саме така. Рекомендована викладачам модель складання екзаменаційних білетів базується на певній кількості запитань однакового рівня складності, оскільки кожне запитання оцінюється фіксованою кількістю балів (0, 5, 10). Але ж, якщо питання чи задача потребує однозначної відповіді, то вони або можуть бути лише вирішеними чи не вирішеними. На який рівень знань оцінки студента розрахована така система? Вочевидь на студента середнього рівня знань, оскільки такий рівень дає можливість йому отримати прохідну оцінку.

Але, по-перше, в такому разі відсутня вмотивована зацікавленість студентів з більш високим інтелектуальним потенціалом прагнути до більш повного освоєння складних питань дисципліни.

По-друге, для викладачів створюються несприятливі умови щодо організації навчального процесу, оскільки виникає дилема: підтягувати менш підготовлених студентів до задовільного рівня (а отже витрачати час) чи задовольняти прагнення більш здібних студентів до удосконалення. Такий стан створює конфліктні ситуації: кращі студенти — незадоволені рівнем викладання, а менш підготовлені — не вважають справедливим занадто високі вимоги при оцінці їх рівня знань за відсутності відповідної уваги до організації їх процесу навчання.

Незаперечно, що завданням ВУЗ-ів вищого рівня акредитації є, також, підготовка висококваліфікованих спеціалістів і науковців для національної еліти.

**Пропозиція.** На початку 90-х років, автор опрацював концепцію системи проведення групових занять (семінарів, практичних, консультацій) окремо з навчальними групами студентів різного рівня «стартової» підготовки. Передбачаю здивування уявних

опонентів щодо такої пропозиції, але пропонується відома виправдана система підготовки фахівців елітних учбових закладів і військово-спортивних шкіл. В наших умовах вважаю можливим і доцільним вже сьогодні, у порядку експерименту, організовувати групи за такою системою. За результатами вступних іспитів, формувати для одного потоку, групи вищого, середнього і нижче середнього рівня знань. Всі групи матимуть можливість слухати лекції того ж самого лектора, але семінари і практичні заняття проводитимуться окремо у кожній групі, за програмами адаптованими до відповідного «стартового» рівня підготовки студентів. Консультації для груп вищої підготовки проводитимуться більш кваліфікованими викладачами. Іспити складатимуться за однаковими екзаменаційними білетами, що містять питання диференційовані за рівнем складності та забезпечать отримання очікуваної оцінки для студентів кожної з груп. На наступний семестр, за підсумком результатів іспитів, формуватимуться групи, в яких певна кількість менш успішні студенти вищих груп переходитимуть до групи нижчого рівня і навпаки.

Отже, за цією системою щодо студентів відсутня будь-яка дискримінація і, водночас, створюються максимально сприятливі умови як для студента, так і для викладача у процесі опрацювання змісту навчальних дисциплін.

**О. В. Кришевич**, канд. юрид. наук,  
доцент кафедри правознавства

## **ПІДГОТОВКА ВИКЛАДАЧІВ ЗА ЄВРОПЕЙСЬКИМИ СТАНДАРТАМИ**

Перетворення наукових істин у живий досвід творчої праці — найважливіша сфера зіткнення науки з практикою. Відкриття зроблене вченим, яке оживає у людських взаємостосунках, в живому пориві думок і емоцій, представлене перед вчителем як складне завдання, вирішити яке можна багатьма способами, а також втілення теоретичних істин в живі людські думки та емоції — як раз в цьому і полягає творча праця вчителя.

*В.О. Сухомлинський*

Після того, як римський імператор і сенат в 1 ст. н. е. почали видавати оплату першому «штатному» вчителю оратору — Марку Фабію Квінтіліану і цим зафіксували появу педагогічної професії, минуло більше двох тисяч років.